

документов, фиксирующих осуществление однотипных управленческих функций и задач [1, 12].

Унификация документов проводится в целях сокращения количества применяемых документов, типизации их форм, повышения качества, снижения трудоемкости их обработки, достижения информационной совместимости различных систем документации по одноименным и смежным функциям управления, более эффективного использования вычислительной техники и осуществлении межотраслевого документооборота и обеспечения совместимости информационных систем и ресурсов.

Литература

1. Пшенко А.В. Системы документации в организации // Секретарское дело . – 2004 . - № 4 . – С . 12.
2. Разработка нормативных документов по документационному обеспечению организаций. Рекомендации. М., ВНИИДАД, 2007. С.101.
3. Фионова Л.Р., Усманова И.В., Коровина Л.В. Унификация документов – необходимая предпосылка внедрения СЭД/ Делопроизводство, №1, М., 2014.
4. Янковая В.Ф. Нормативное обеспечение делопроизводства в учреждении, организации, на предприятии // Делопроизводство. – 2001 . - № 1. – С . 5 – 10.

Людмила Чередник, Яна Савик
Полтавський національний технічний університет
імені Ю. Кондратюка,
Полтава, Україна

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД

У статті розглядається теоретичне дослідження історичного аспекту розвитку документознавства як самостійного напрямку наукової діяльності; проаналізовано наукові праці відомих учених щодо структури документознавства.

Ключові слова: документознавство, документаційна діяльність, структура документознавства.

В статье рассматривается теоретическое исследование исторического аспекта развития документоведения как самостоятельного направления научной деятельности; проанализированы научные труды известных ученых по поводу структуры документоведения.

Ключевые слова: документоведение, документационная деятельность, структуры документоведения.

There is run over the theoretical research of historical aspect in documents science development as the independent way of scientific activity; there have been analyzed the scientific works of famous scholars about the structure of documents science.

Key words: documents science, documents activity, the structure of documents science.

Питання щодо визначення документознавства та його місця у системі наук належать до числа найбільш дискусійних та актуальних. За останні роки минув шлях від включення документознавства у число обов'язкових загальнопрофесійних дисциплін до заміни його документологією. Останнє рішення пояснюється необхідністю відмежуватися від так званого «традиційного документознавства», котре сформувалося у надрах архівознавства. У той же час термін «документознавство» вже затвердився у якості позначення наукового та освітнього напрямку, заснованого на широкому потрактуванні документа (як будь-якого матеріального носія із записаною на ньому соціальною інформацією). Також слід зазначити, що документознавство належить до розряду молодих наук, воно ще остаточно не сформувалося як наукова дисципліна.

Становлення документознавства як самостійного напрямку наукової діяльності відбувалося на початку XX століття. Його засновником став відомий бельгійський вчений Поль Отле. Він запропонував назвати нову науку, що вивчатиме документацийну діяльність бібліологією або документологією, що було б пов'язано з ототожненням книги та документа. Предметом нової науки стали процеси, пов'язані з пошуком, збирання, систематизацією і поданням у користування різних видів документів. І хоча остаточне формування науки відбулося у XX столітті, йому передувала величезна робота,

викликана необхідністю вивчення такого важливого елементу людського життя як документування.

З далеких часів дійшли до нас різні види документів, за допомогою яких можна дослідити історію розвитку суспільства в цілому, його окремих елементів чи напрямків розвитку. Необхідність у складанні документів виникла одночасно з появою писемності. Існує думка, що саме потреба у складанні різних документів і викликала появу писемності, як засобу збереження різного виду інформації (торговельних, державних угод тощо).

Зародження документознавства було пов'язано з так званим «практичним», чи прикладним документознавством, тобто з виникненням самої сфери роботи з документами як специфічної галузі людської діяльності і набутком її певної самостійності. На перших порах це виявлялося у поясненні та створенні правил роботи з різними документами і вимог до самих документів на практиці, у керівничому процесі, прикладній сфері. Подібні правила стали складатися ще в державах Давнього Сходу, Греції та Римі. Тоді ж виникла потреба в документній систематизації та з'явилися перші такі розробки – описання документів і їх збірок, каталоги [1, 14].

Наука про документ, як й інші молоді наукові дисципліни, маючи широкий практичний вихід у різних галузях людської діяльності, підійшла до стану, коли необхідність узагальнень і розроблення власної теоретичної бази стала нагальною потребою і неодмінною умовою подальшого розвитку. Багато відомих учених працювало над проблемою визначення структури документознавства, але вони так і не прийшли до єдиної думки щодо визначення структури. Нижче буде розглянуто думки деяких дослідників щодо структури документознавства.

Наприклад, Н. М. Кушнарєнко обґрунтовує оригінальну авторську концепцію документознавства як мету науки, щодо великої групи споріднених наук [2, 148]. Проте запропонована широка концепція викликає суттєві заперечення у багатьох вчених, у тому числі, й у М.С. Слободяника. Адже кожна з наук, уведених автором

до структури документознавства, має власний об'єкт, у якому документ є лише його складовою частиною. Наприклад, об'єктом бібліотекознавства є бібліотечний соціальний інститут; патентознавство в основному зосереджується на дослідженні проблем правового захисту інтелектуальної власності винахідників та оформлення заявок на виходи і проведення їхньої наукової експертизи; а патентна документація є лише однією із складових цієї науки. На підставі зазначеного можна зробити висновок щодо недоцільності штучного розширення структури документознавства за рахунок суміжних самодостатніх наук [3, 18].

Принципово інший концептуальний підхід до структури документознавства, розвиває С.Г.Кулешов [4]. За його концепцією проблематика спеціального документознавства фактично звужена до вивчення неопублікованої документації, що є предметом архівної та діловодської діяльності.

Центральним об'єктом документознавства, на думку М.С. Слободяника, є документ як основний змістовий елемент документної інфраструктури суспільства. Згідно з таким баченням, документознавство вивчає максимально широке коло документів на різних носіях і потреби суспільства в інформації, що передається за допомогою цих документів у просторі й часі. Визначна роль інформаційної складової документа, на думку М.С. Слободяника, дає вагомі підстави вважати інформаціологію фундаментальною щодо документознавства наукою [3, 19].

Структуру документознавства, згідно точки зору професора Г.М. Швецової-Водки, можна визначити як перехрещення двох напрямків її диференціації: аспектного й об'єктного. Аспектами виступають теорія документа, історія документа, організація документаційної діяльності.

Об'єктний напрямок диференціації структури документознавства передбачає виділення таких підрозділів: документ у цілому як явище інформаційно-комунікаційної сфери діяльності суспільства; окремі

види документа і системи документації; окремі процеси і операції документаційної діяльності [5, 41].

Сучасний етап розвитку документознавства характеризується становленням низки спеціальних наукових дисциплін – теорії документальних комунікацій, теорії документних потоків, документного фондознавства, електронного документознавства, управлінського документознавства, теорії та історії діловодства, де документ виступає головним або одним з об'єктів дослідження. Об'єднання зусиль цих наук створює інтегративний напрямок розвитку знань про документ. У результаті це призвело до становлення документознавства як метанауки для всіх наук документно-комунікативного циклу.

Отже, на сучасному етапі документознавство є науковою дисципліною, яка виникла з традиційного документознавства. Воно має більш високу теоретичну забезпеченість, розглядає термін «документ» у широкому значенні. Традиційне документознавство сформувалося вперше як допоміжна дисципліна у рамках архівознавства, а після переходу на інформаційну парадигму і виникнення теоретичної бази виділилось у вигляді самостійної дисципліни, що вивчає різні форми оперативної документації. «Нова версія» документознавства з'явилася на базі традиційного документознавства, використовуючи широке потрактування документа як об'єкта документознавства.

Для сучасного документознавства характерним є наявність великої кількості прогресивних концепцій та теорій. Представники цієї наукової дисципліни ведуть наукову роботу з розширення її бази, ними написано багато книг та статей, котрі високо оцінені світовим науковим товариством. Структура документознавства поки що повністю не розроблена. Багато відомих учених, серед яких слід назвати М. С. Слободяника, С. Г. Кулешова, Г. М. Швецову-Водку, Н. М. Кушнарєнко, Л.Я.Філіпову, А.В.Соляник, В.Г.Спринсяна та інші, працюють нині над проблемою визначення структури документознавства, але поки що відсутня одностайна думка щодо цього питання.

Питання розвитку та функціонування документознавства є дуже актуальними на наш час і потребують детальнішого його вивчення, де особливе значення слід приділити саме змісту та структурі цієї наукової дисципліни.

Література

1. Ларьков Н.С. Документоведение: Учеб. пособ. для вузов / Н.С.Ларьков. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2006. – 432 с.
2. Кушнарченко Н.Н. Документоведение: Учебник – 3-е изд., стер. – К.: О -во «Знання», КОО, 2001. – 460 с.
3. Слободяник М. Структура сучасного документознавства // Вісник Книжкової палати. – 2003. – № 4. – С.18 – 21.
4. Кулешов С.Г. Документознавство: Історія. Теоретичні основи [Текст] / С.Г.Кулешов / УДНДІАСД, ДАККІМ. – К., 2000. – 162 с.
5. Швецова-Водка Г. Определение объекта и предмета документоведения // НТБ. – 2008. – № 4. – С. 30 – 43.

Василь Спрінсян, Марина Ткаченко
Одеський національний політехнічний університет
Одеса, Україна

ДОКУМЕНТАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ. ДОКУМЕНТАЦІЙНА КУЛЬТУРА

Висвітлені деякі аспекти документальної культури як інноваційної складової документального менеджменту.

Ключові слова: документальний менеджмент, культура, документальна культура, складові документальної культури.

Освещены некоторые аспекты документационной культуры как инновационной составляющей документационного менеджмента.

Ключевые слова: документационное менеджмент, культура, документационная культура, составляющие документационной культуры.

The article elucidates some aspects of documentary culture as innovative component of documentary management.

Keywords: Documentation management, culture, documentary culture, elements of documentary culture.